

Novi pristup u prevenciji atopijskog dermatitisa

Zbog utjecaja na kvalitetu života pacijenata i njihovih obitelji, atopijski dermatitis predstavlja težak društveno-ekonomski teret. Posljednja dostignuća u epidemiologiji, genetici i imunologiji ponudila su nova rješenja za bolje razumijevanje patofiziologije te teške bolesti. U većini slučajeva, atopijski se dermatitis javlja u dojenačkoj dobi, a može evoluirati kroz tri kliničke faze, navodi jedan od vodećih europskih dermatologa prof. dr. Thomas Bieber, pročelnik Odsjeka za dermatologiju Sveučilišne bolnice i prodekan Medicinskog fakulteta u Bonnu, Njemačka.

Evolucija bolesti u tri faze

U početnoj fazi razvoja, u djetetovoj dobi od dva mjeseca, lezije su ograničene na kožu lica i udova. Po definiciji, takav tip atopijskoga dermatitisa nije vezan za djelovanje IgE. Međutim, senzibilizacija kože se javlja s pojavom kroničnog upalnog procesa, što navodi na zaključak da upala može djelovati poput katalizatora za senzibilizaciju koja potiče razvoj druge faze atopije. Ta faza odgovara kliničkom fenotipu atopijskog dermatitisa. Prema definiciji, faza je vezana uz djelovanje IgE, a tijekom njenog trajanja može doći do poboljšanja i remisije bolesti prije puberteta, ili se bolest može nastaviti u odrasloj dobi.

Treću fazu bolesti karakterizira dominacija autoimunog odgovora zbog čega pacijent razvija klinički relevantnu senzibilizaciju IgE na endogene proteine. Ta se faza veže uz druge oblike atopijskih poremećaja, alergijskog rinitisa i astme, zbog čega se cijeli fazni slijed bolesti zove atopijski marš.

Bez obzira na fazu bolesti, ističe prof. Bieber, svi pacijenti s atopičnom kožom imaju zajednička četiri obilježja: disfunkcionalnu epidermalnu barijeru (suhoća, kseroza i propusnost kože), pritajenu kliničku ili subkliničku kroničnu upalu, kronični pruritus te kožu koloniziranu bakterijom *Staphylococcus aureus*.

Do promjene kožne barijere dolazi uslijed dva različita i istovremena

Promjene u strukturi kožne barijere igraju ključnu ulogu u razvoju atopijskog dermatitisa i povezane su s razvojem alergijskih bolesti poput alergijskog rinitisa i astme. Rana terapija i zaštita funkcije kožne barijere može ograničiti razvoj i ozbiljnost simptoma, smanjujući rizik kasnijeg razvoja kroz tzv. atopijski marš. Smatra se da primjena emolijensa na koži dojenčadi s visokim rizikom za razvoj atopijskog dermatitisa, i to u prvih nekoliko tjedana od rođenja, može imati povoljan učinak na smanjenje dehidracije kože i kolonizacije bakterijom *S. aureus*, kao i na zaštitu od prodiranja alergena iz zraka i hrane, navodi jedan od vodećih europskih dermatologa prof. dr. Thomas Bieber.

SLIKA 1. Evolucija atopijskog dermatitisa u tri faze



uzroka; zbog genetske predispozicije za manjak strukturnih proteina, te zbog lokalnog djelovanja nekih proinlaminarnih citokina koji umanjuju djelovanje strukturnih proteina i utječu na funkciju enzima odgovornih za proizvodnju kožnih lipida, osobito ceramida. Prof. Bieber u sveobuhvatnim posljedicama manjkavosti kožne barijere ističe dehidraciju epidermisa, povećanu propusnost koja dopušta prodiranje alergena veće molekularne mase te stvaranje kožne mikrookoline pogodne za kolonizaciju bakterijom *S. aureus* za koju se sumnja da pospješuje lokalnu upalu i senzibilizaciju na alergene.

Jačanje funkcije kožne barijere primjenom emolijensa od rođenja djeteta

Osim terapije alergija, prof. Bieber smatra da liječenje atopijskog dermatitisa mora biti usmjereno na barem dvije osnovne razine bolesti; kontrolu kronične pritajene upale kroz proaktivni pristup liječenju

upalnih procesa i na poboljšanje funkcije kožne barijere, što se postiže redovitom njegom kože emolijensima prilagođenima atopičnoj koži pacijenta. Kao nov koncept ističe korištenje prilagođenih krema za njegu kože prije pojave znakova atopijskog dermatitisa, što može utjecati i na razvoj bolesti.

Smatra se da primjena emolijensa na koži dojenčadi s visokim rizikom za razvoj atopijskog dermatitisa, i to u prvih nekoliko tjedana od rođenja, može imati povoljan učinak na smanjenje dehidracije kože i kolonizacije bakterijom *S. aureus*, kao i na zaštitu od prodiranja alergena iz zraka i hrane, što umanjuje rizik od senzibilizacije. Neka preliminarna istraživanja podupiru tu strategiju u terapiji, a očekuju se i nove randomizirane studije koje će potvrditi ideju o ranom korištenju emolijensa kao preventivne terapije s dugotrajnim učinkom na razvoj i smanjenje simptoma atopijskog dermatitisa, zaključuje prof. dr. Thomas Bieber.